

মুক্ত শৈক্ষিক সমল

শ্ৰেণী: পঞ্চম

বিষয় : গণিত

এই সমলৰ সংক্ষিপ্ত ৰূপ ৰেখা

পাঠ নং ১৪

পাঠ্যপুথিৰ লগত জড়িত পাঠ : ১

পাঠৰ নামঃ

বিষয়বস্তু/ধূসৰ ক্ষেত্ৰ/শিকন ঘাটি : ডাঙৰ সংখ্যাৰ ধাৰণা ।

শৈক্ষিক দিনপঞ্জী মতে শিকনৰ মাহঃ

শিকন ফলাফল	শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়া/কাৰ্য	প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী	মূল্যায়নৰ আহিলা	বিষয় অধ্যয়ন	মন্তব্য
১	২	৩	৪	৫	৬
<ul style="list-style-type: none"> ● 1000 আৰু তাতোকৈ ডাঙৰ সংখ্যাবোৰ পঢ়িব আৰু লিখিব পাৰিব। ● 1000 তকৈ ডাঙৰ সংখ্যাসমূহৰ স্থানীয় মান বুজি পাব।	<ul style="list-style-type: none"> ● কাৰ্যভিত্তিক ● শিক্ষকৰ দ্বাৰা কৰিবলৈ দিয়া কাৰ্য যাতে 1000 আৰু ডাঙৰ সংখ্যা বুজি পায়। ● স্থানীয় মানৰ বাবে মণিশলা ব্যৱহাৰ।	<ul style="list-style-type: none"> ● কাগজ ● পেঞ্চিল ● স্কেল ● মণিশলা ইত্যাদি।	<ul style="list-style-type: none"> ● কাৰ্যৰ জৰিয়তে মূল্যায়নৰ বাহিৰেও পাঠদানৰ শেষত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকন ফলাফল আয়ত্ব হোৱাটো জানিবলৈ শিক্ষকৰ সুবিধাৰ্থে কিছু নমুনা প্ৰশ্ন সংলগ্ন কৰা হৈছে।	এটা সফলতাৰ কাহিনী সংলগ্ন কৰা হৈছে।	1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা পঢ়িব/ লিখিব পৰাকৈ আৰু স্থানীয় মান বুজিব পৰাকৈ কাৰ্য কৰা হৈছে। তদুপৰি 'চিন্তন' আৰু শিক্ষণ অভ্যসনৰ প্ৰতিফলনৰ ওপৰতো কিছু প্ৰশ্ন যুগুত কৰা হৈছে যাতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ শিকন ফলাফল প্ৰাপ্তি হয়।

শিকন ফলাফল: ডাঙৰ সংখ্যাৰ ধাৰণা

বিষয়বস্তু : 1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা আৰু স্থানীয় মান

পাঠৰ নাম : সংখ্যা আৰু প্ৰক্ৰিয়া পাঠ নং - ১

শৈক্ষিক দিনপঞ্জীমতে শিকাবলগীয়া মাহ : জানুৱাৰী

পাতনি

সংখ্যা আমাৰ জীৱনত সদায় ব্যৱহাৰ হৈ থাকে। সেয়ে এজন শিকাৰুৰ বাবে যোগ-বিয়োগ, পূৰণ-হৰণ শিকাৰ লগতে ডাঙৰ সংখ্যাৰ ধাৰণা লোৱাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। 1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা পঢ়িব আৰু লিখিব পৰাটো এটা প্ৰয়োজনীয় অৰ্থত। তদুপৰি 'স্থানীয় মান' বুজি পোৱা আৰু তাক ভালকৈ প্ৰয়োগ কৰিব পৰাটো আন এটা অতি প্ৰয়োজনীয় অৰ্থত।

এইবোৰ শিকিব, বুজিব ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে টান পায়। সেইবাবে এইটো সুনিশ্চিত কৰিব লাগিব যাতে এইবোৰৰ ওপৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বিস্তৃত অভিজ্ঞতা লাভ কৰি জ্ঞান / বোধ প্ৰাপ্ত হয় আৰু দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে।

এই মুক্ত শৈক্ষিক সমলৰ দ্বাৰা শিক্ষকজনে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক শিকোৱাৰ ক্ষেত্ৰত কেনেদৰে উপকৃত হ'ব:-

- কিছুমান কাৰ্য এনেদৰে কৰাব পাৰে যাতে 1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা পঢ়িব লিখিব পাৰে।
- স্থানীয় মানৰ ধাৰণাৰ বাবে উচিত অনুশীলন শ্ৰেণীকোঠাত কৰাব পাৰিব।
- কিছুমান চিন্তা উদ্ৰেককাৰী, শিশু উপযোগী প্ৰশ্নৰ অৱতাৰণা কৰিবলৈ শিকিব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়া (Pedagogical approach):-

কাৰ্য 1 :- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক দলত ভগাই লৈ 'চাৰিটা অংকৰে' গঠিত সংখ্যা লিখিবলৈ ক'ব। প্ৰত্যেক দলে চাৰি-পাচটা মান তেনে সংখ্যা লিখিব। এই ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে এইটো সুনিশ্চিত কৰিব যাতে কোনেও হাজাৰৰ ঘৰত 'শূন্য' নিলিখে। তলত দিয়া ধৰণৰ কিছুমান সংখ্যা তেওঁলোকে লিখিব।

1345, 9024, 2000, 5248 ইত্যাদি।

এই কাৰ্য কৰাওতে তলত দিয়া চিন্তা উদ্ৰেককাৰী প্ৰশ্ন সুধিব পাৰে।

- Q. 1. তিনিটা অংকৰ সবাতোকৈ ডাঙৰ সংখ্যা কি?
- Q. 2. চাৰিটা অংকৰ সবাতোকৈ সৰু সংখ্যাটো কি?
- Q. 3. চাৰিটা অংকৰ সবাতোকৈ ডাঙৰ সংখ্যাটো কি?

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সহাৰিবোৰ মন কৰিব আৰু তাৰ পৰা সিহঁতৰ সংখ্যাৰ ধাৰণাৰ আভাস পাব।

কাৰ্য 2 :- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে লিখা সংখ্যাবোৰ (কাৰ্য 1 ৰ) লৈ তাত তেওঁলোকক অনুশীলন হিচাবে একক, দহক, শতক, হাজাৰ ইত্যাদি স্থানৰ কথা সুধিব আৰু প্ৰয়োজন অনুসাৰে সহায় কৰিব।

প্ৰশ্ন - তলৰ সংখ্যাকেইটাত ঘেৰ দিয়া অংকবোৰৰ সাধাৰণ মান (Face Value) আৰু স্থানীয় মান (Place value) কিমান লিখা।

24⑥8, 3⑦85, 10⑩32, 986⑦, ⑤968 ইত্যাদি।

কাৰ্য 3 :- এইবাৰ তেওঁলোকক চাৰিটা বা ততোধিক অংকৰে গঠিত অংক কিছুমান লিখি দি সেইবোৰক পঢ়িবলৈ দিব।। যেনে - 436451, 324356, 785621, 243564 ইত্যাদি।

শিক্ষক সকলে পৰ্যাপ্ত অনুশীলন কৰাব আৰু প্ৰয়োজন অনুসাৰে সহায় কৰিব।

কাৰ্য 4 :- এইবাৰ শিক্ষকে আখৰেৰে কিছুমান সংখ্যা লিখিব যিবোৰ 1000 কৈ ডাঙৰ। যেনে -

- 1. 'তিনি হাজাৰ ছশ পয়ত্ৰিছ'

2. 'দুই লাখ একৈশ হাজাৰ তিনিশ বাৰ' ইত্যাদি।

এনেদৰে পৰ্যাপ্ত সংখ্যক সংখ্যা আখৰেৰে লিখাৰ পাচত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক সেইবোৰ 'সংখ্যাটো' লিখিবলৈ দিয়া হ'ব। যেনে - 'তিনি হাজাৰ ছশ পয়ত্ৰিছ' মানে 3635 ইত্যাদি। প্ৰয়োজন অনুসাৰে শিক্ষকে সহায় কৰিব।

সফলতাৰ কাহিনী - শ্ৰী ত্ৰিদিব শৰ্মা নামৰ এজন শিক্ষকে কাগজৰ কাৰ্ড কিছুমানত 1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা লিখি সেইবোৰ পঢ়িব দিছিল। তেওঁ এটা কথা দেখিছিল যে 'দহক' আৰু 'শতক'ৰ ঘৰত শূণ্য থাকিলে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে সংখ্যাটো পঢ়িবলৈ 'টান' পায়। তদুপৰি শূণ্য থকা স্থানৰ স্থানীয় মান লিখিবলৈ অসুবিধা পায়।

2043

9568

5203

1002

পিচত শিক্ষক শৰ্মাই পাঠদান আৰু পৰ্যাপ্ত অনুশীলনৰ দ্বাৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সমস্যা দূৰ কৰিছিল। আপুনিও কিছু কাৰ্ড তথা অনুশীলনী চিন্তা কৰি শ্ৰেণীকোঠাত কৰাবলৈ চেষ্টা কৰক।

চিন্তন (Pause of thought) : তলৰ কথাবোৰ মন কৰক।

- এতিয়ালৈকে কৰা কাৰ্যসমূহত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সঁহাৰি কেনেকুৱা আছিল?
- সেই সঁহাৰি আশানুৰূপ আছিলনে?
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বোধৰ বিকাশৰ বাবে প্ৰশ্ন কৰা হৈছিলনে?
- কাৰ্য সম্পাদন কৰোতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মাজে মাজে নে সঘনাই সহায় কৰিব লগা হৈছিল?
- কাৰ্যৰ সাল-সলনি আপুনি কৰিছিল নেকি?
- এই মুক্ত সমলৰ আধাৰত পাঠ্যপুথিৰ পাঠত থকা কাৰ্যসমূহ সুপৰিকল্পনাৰে শ্ৰেণীকোঠাত কৰিবলৈ আপুনি সক্ষম হৈছিলনে?

শিকনৰ ফলাফল আয়ত্ব হৈছেনে তাক জানিবৰ বাবে মূল্যায়ন (Strategies for evaluating the learners for achieving the learning outcome) :- শিক্ষকে কাৰ্যসমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কৰাওতে অবিৰত মূল্যায়নৰ নীতি গ্ৰহণ কৰিব আৰু কাৰ্যসমূহ সম্পাদনৰ লগে লগে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অৰ্থতথিনি আয়ত্ব হৈছেনে নাই সেই কথাৰ মূল্যায়ন কৰি যাব। তদুপৰি শিক্ষকে কিছুমান চিন্তা উদ্ৰেককাৰী প্ৰশ্ন সুধিব। যেনে -

- দুটা অংকৰে গঠিত সবাতোকৈ সৰু আৰু ডাঙৰ সংখ্যাটো কি?
- চাৰিটা অংকৰে গঠিত সবাতোকৈ সৰু আৰু সবাতোকৈ ডাঙৰ সংখ্যা দুটা কি?
- 2054ত শূণ্যৰ স্থানীয় মান কি?
- 387945 ত 3 ৰ সাধাৰণ (Face value) আৰু স্থানীয় মান (Place value) লিখা।
- '300020' ক পঢ়ি আখৰেৰে লিখা। ইয়াৰ বাহিৰেও আপুনি আন প্ৰশ্নৰে মূল্যায়ন কৰিব।

আপোনাৰ শিক্ষণ অভ্যাসনৰ প্ৰতিফলন (Reflection on your teaching practice): -

আপোনাৰ শিক্ষণৰ প্ৰতিফলনৰ বাবে শ্ৰেণীত কৰা কাৰ্যসমূহৰ কোনবোৰ ফলপ্ৰসূ হ'ল, কোনবোৰ নহ'ল - এইবোৰ কথা চোৱাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। যিবিলাক চিন্তা উদ্ৰেককাৰী প্ৰশ্নই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনত চিন্তাৰ উদ্ৰেক ঘটায় তেনে প্ৰশ্ন আপুনি কৰিব পাৰিছিলনে? আপুনি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পূৰ্বজ্ঞান বোধৰ আভাস লৈছিলনে?

- দৰাচলতে শিক্ষকে শ্ৰেণীত কৰা কাৰ্যৰ সঘনাই প্ৰতিফলন কৰিব লাগে। ই শিক্ষকক ভাল ফল পাবলৈ সমৰ্থ কৰিব।
- শিক্ষকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দ্বাৰা কাৰ্য কৰোৱাৰ লগতে এনেবোৰ প্ৰশ্ন কৰিব লাগিব যাতে প্ৰশ্নসমূহ চিন্তা উদ্ৰেককাৰী হোৱাৰ লগে লগে বাস্তৱৰ লগত জড়িত হয়।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক একেলগে কাম কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব লাগে আৰু এজনে আনজনক সহায় কৰিব পাৰে।
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পৰ্যাপ্ত সময় প্ৰদান কৰা হৈছিলনে?
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মনত অনুসন্ধানৰ ভাৱ জাগি উঠিছিল নে?
- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ভুলবোৰ পোনপটীয়াকৈ দেখুৱাই দিছিল নে ভুলবোৰ নিজে চিনাক্তকৰণৰ সুবিধা দিছিল?

- ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ পৰা পৰ্যাপ্ত সঁহাৰি পোৱাৰ পিচত আপুনি জ্ঞান-বোধৰ দৃঢ়ীকৰণৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়খিনি কৰিব পাৰিছিলনে ?
- আপুনি প্ৰতিজন ছাত্ৰ/ছাত্ৰীৰ নিৰ্দিষ্ট শিকনৰ সফল প্ৰাপ্ত হৈছিল বুলি নিশ্চিত হ'ব পাৰিছিলনে? যদি পৰা নাই আপুনি শিক্ষন প্ৰক্ৰিয়াত পৰিৱৰ্ত্তন আনিব পাৰিছিলনে?

সামৰণি (Conclusion):

এই মুক্ত সমলটোত পাঠ্যপুথিৰ পাঠৰ লগত সংগতি ৰাখি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বিভিন্ন কাৰ্যত জড়িত কৰি কিদৰে 1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা পঢ়িব / লিখিব পাৰি আৰু স্থানীয় মানৰ জ্ঞানবোধ প্ৰয়োগ কৰিব পাৰি তাৰ আভাস দিয়া হ'ল। আপুনি এই মুক্ত সমলটোত উল্লেখ কৰা শিকনৰ ফলাফল সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দ্বাৰা আয়ত্ব কৰোৱাৰ বাবে যিখিনি কাৰ্য শ্ৰেণীকোঠাত কৰালে তাৰ বাবে অবিৰত মূল্যায়নৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকন ফলাফল নিশ্চিত কৰিব। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সঠিক মূল্যায়নৰ জৰিয়তেহে প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ শিকনৰ ফলাফল নিশ্চিত কৰিব পাৰিব। প্ৰতিজন শিকাৰৰ শিকনৰ প্ৰতি অধিক গুৰুত্ব দিব। যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰী অলপ পিছুৱাই থকা বুলি আপুনি অনুমান কৰিছে সেই সকলক অধিক গুৰুত্ব দিব লাগিব। শাৰীৰিকভাৱে বাধাগ্ৰস্ত বা বিশেষভাৱে সক্ষম ছাত্ৰ-ছাত্ৰী যদি আপোনাৰ শ্ৰেণীকোঠাত আছে তেনেহলে তেওঁলোকৰ বাবেও উপযুক্ত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি আনৰ লগত তেওঁলোকক সমানে আগুৱাই লৈ যাব। তেনে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰয়োজন সাপেক্ষে অধিক মনোযোগ দিব। আশা কৰা হ'ল এই মুক্ত শৈক্ষিক সমলৰ দ্বাৰা আপুনি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক 1000 কৈ ডাঙৰ সংখ্যা লিখিব পঢ়িব পৰা আৰু স্থানীয় মানৰ বোধ প্ৰয়োগ কৰিব পৰা পৰ্যায়লৈ আনিব পাৰিব।

---ooo---